

"בחינוך ובהכלה": הסכמי אברהם שינו את הכללים במדינות ערב

written by רות וסרמן לנדה | 15.09.2025

בעוד שלפני החתימה על ההסכמים, ההבנה הייתה שיש לפתור תחילה את הסכסוך הישראלי-פלסטיני ורק אז לדון באפשרות והפוטנציאל הגלומים בהסכם עם ישראל, הרי שהסכמי אברהם ערערו את הקביעה הזו.

המהלך תרם [?] במידה משתנה בהתאם למדינה [?] לפריצת מחסום הבושה ומזעור החשש מלהיתפס בעיני הרחוב הערבי, כמי שמוותרות על עיקרון שהן בעצמן שכנעו את אזרחיהן שהוא שריר ואמיתי- החובה לדאוג לעצמאות פלסטינית כתנאי להכרה רשמית במדינת ישראל.

תודעתית נפתח צוהר שהיה פשוט נעול. חשוב להבין, שהמחסום התודעתי והתיעוב שטופח בקרב האוכלוסיות השונות כנגד ישראל לאורך השנים נפרץ, הגם ששינוי עמוק ומשמעותי יותר ייקח עוד שנים. השינוי התודעתי העמוק לא יקרה כתוצאה מהישגים כלכליים אדירים ככל שיהיו, או מ"פירות השלום" כפי שנהוג לכנות את התמורות. הרחוב הערבי מתאפיין ברגשנות שעולה על החשיבה הרציונאלית ולפיכך מוטיבים אנושיים ורגשיים תורמים באופן משמעותי יותר לעיצוב תודעת הרחוב מאשר הישגים כלכליים ואחרים. לשם כך חשובה תוכנית סדורה וארוכת טווח של חינוך לסובלנות ולהכלה, להכרת התרבות הישראלית והיהודית וקבלתה כחלק מהמרחב- עיקרון שהוא עדיין זר ורחוק מאוד מההכרה בקרב מרבית האוכלוסייה הערבית באזורנו. מדינה אחת מובילה במאמצים ליצירת השינוי וזו איחוד האמירויות, ששינתה את כל תוכנית הלימודים שלה בעקבות החתימה על ההסכמים. אך מרוקו טרם עשתה זאת וכך גם מצרים וירדן שמלמדות את אוכלוסייתן מזה עשרות שנים שישראל היא לא אחרת מאשר מדינת אויב.

החתימה על ההסכמים אמנם תרמה באופן ניכר לכך שמצרים החלה לבצע שינויים במערכת החינוך שלה ולבצע שינויים חיוביים בתוכנית הלימודים של בתי הספר היסודיים, אולם מגמה זו נבלמה כליל בעקבות ה-7 באוקטובר.

אם עלי להצביע על מרכיב אחד חיוני ביותר שחשוב להדגיש במסגרת הרחבת ההסכמים בעתיד הנראה לעין, לאחר שוך הקרבות ברצועת עזה, זהו מרכיב החינוך ושינוי התודעה ההדרגתי הנדרש לא רק בקרב המדינות שתצטרפנה להסכמים אלא גם באלו שכבר חתמו עם ישראל על הסכמים בעבר. זאת, ממש כתנאי להתקדמות בהרחבת ההסכמים, שכן יש לחזק את היסודות הקיימים על מנת שההרחבה תיבנה באופן שאינו רעוע.

המאמר פורסם בישראל היום